



# Årsrapport 2013

## **Tilsynsrådet for Politiets utlendingsinternat, Trandum.**

Forskrift om Politiets utlendingsinternat av 4.11.2008, sist endret 20.12.2010, fastsetter i § 17 at et eksternt tilsynsråd skal føre tilsyn med at behandlingen av utlendingene på internatet skjer i samsvar med lovgivingen. Tilsynsrådet skal bestå av leder og to medlemmer, samt nestleder og to varamedlemmer. Tilsynsrådet skal i henhold til forskriften avgi en årsmelding til Politiets utlendingsenhet for sin virksomhet. Tilsynsrådet skal selv offentliggjøre årsmeldingen.

## 1. Mandat og oppnevning.

I forskriftens § 17 bestemmes at Justisdepartementet skal oppnevne leder, nestleder, medlemmer og varamedlemmer av tilsynsrådet for en funksjonstid på to år med mulighet for reoppnevning. Tilsynsrådet ble første gang oppnevnt av Justisdepartementet 28. mai 2008. Oppnevningen gjaldt for to år. Nytt tilsynsråd ble oppnevnt i 2010 og i mai 2012.

Lederen, tingrettsdommer Randi Carlstedt og medlem major Kjell Lamo ble reoppnevnt for perioden 2012-2014. Sykepleier med videreutdanning i psykiatri og anestesi, Kurt Lyngved ble oppnevnt som nytt medlem. Som nye varamedlemmer ble oppnevnt lagdommer Ørnulf Røhnebæk, Eidsivating lagmannsrett og tingrettsdommer Cathrine Fossen, Gjøvik tingrett. Oppnevningen gjelder for to år. Det har ikke vært oppnevnt nestleder.

Varamedlemmene har vært innkalt og deltatt ved noen av tilsynene og har vært innkalt og deltok på møte med Politiets Utlendingsenhet i januar 2014. Tingrettsdommer Randi Carlstedt var i september og oktober 2013 på studietur i Australia, og tingrettsdommer Cathrine Fossen fungerte som leder i Carlstedt fravær.

Tilsynsrådets mandat og rettigheter fremgår av utlendingsforskriften.

Formålet med tilsynene er å se til at oppholdet for utlendingene som er plassert på internatet er i samsvar med lovgivningen. Tilsynsrådet skal se til at utlendingenes rettigheter i henhold til lov og forskrift blir ivaretatt på internatet, og at fullmaktene til å innskrenke rettighetene ikke benyttes i unødvendig omfang eller på en unødvendig streng måte.

Det skal ikke føres tilsyn eller kontroll med utlendingsvedtaket og dets grunnlag, kjennelse for pågrepelse og fengsling eller forvaltningsavgjørelser.

Rammene for Tilsynsrådets virksomhet fremgår av utlendingsforskriften.

Tilsynsrådet har selv ansvar for å:

- planlegge og gjennomføre sin virksomhet
- ta opp forhold rådet finner kritikkverdige
- avgi årsrapport og sørge for offentliggjøring av denne.

Det er bestemt at det skal være minst to tilsyn hvert år og som kan være anmeldt eller uanmeldt.

Rådet har rett til å:

- inspisere internatets områder, bygninger og rom der utlendingene oppholder seg
- kreve opplysninger om behandlingen av utlendingene
- delta på møter om utlendingen dersom denne samtykker

- kreve innsyn i saksdokumentene dersom utlendingen samtykker
- ta opp saker etter henvendelse fra utlending eller på eget initiativ.

Saker eller problemer skal tas opp med Utlendingsinternatets ledelse og skal i utgangspunktet søkes løst på internatet. Dersom dette ikke fører frem eller tilsynsrådet av andre årsaker finner grunn til det, kan saken tas opp med overordnet myndighet, sjef for Politiets Utlendingsenhet eller Politidirektoratet.

Tilsynsrådet fører ved hvert besøk en protokoll som befinner seg på internatet, og hvor internatets ledelse fører inn gjennomføring av de påpekninger tilsynsrådet har gjort.

Tilsynsrådet kan ikke gi pålegg om utbedringer eller endringer, kun påpeke forholdene og rapportere, og tilsynsrådet har ingen sanksjoner.

## **2. Tilsyn.**

Tilsynsrådet har i 2013 gjennomført i alt 7 tilsyn jevnlig fordelt over året.. Tilsynene har vært både varslede og uanmeldt, men det er ikke avholdt tilsyn ettermiddag/kveld. Det har vært møter med legetjenesten og sykepleier.

Tilsynsrådet har vært fulltallig ved alle inspeksjoner med unntak av ett, hvor kun Kjell Lamo og leder Randi Carlstedt deltok. Varamedlemmene har vært med i tillegg til de fastmedlemmer ved noen anledninger, og det ble avholdt ett tilsyn i oktober som ble ledet av tingrettsdommer Cathrine Fossen.

## **2. Lokalene.**

Utlendingsinternatet er i utgangspunktet en tidligere militær forlegning hvor det var flere avdelinger med flermannsrom og felles bad/toalett på hver avdeling. Nytt internatbygg, Modul 1, ble tatt i bruk i mars 2012 med fire avdelinger, A, B, C og D, og med plass til 72 utlendinger. Videre ble nytt internatbygg, Modul 2 tatt i bruk i april 2013, formelt åpnet i mai 2013. Her er avdelingene E, F, G og H. I avdeling E er det tre plasser for enslige mindreårige. Avdeling F 1 har 4 plasser for enslige kvinner og avdeling F 2 har plass til tre familier. Avdelingene G og H har plass til i alt 36 utlendinger. Det er enerom til alle, med eget bad med vask, dusj og toalett. Det er TV på alle rom, og hyller med plass til noen personlige effekter. I avdelingen for familier er det familierom med dobbeltseng og køyer, samt barneseng, og det er eget lekerom, både utendørs og inne. I tillegg er det et aktivitetsrom, eget spillerom, og et aktivitetshus med mulighet for blant annet innendørs ballspill.

Den gamle internatdelen har nå rom for innsjekk, besøksrom og kontorer, samt rom for overføring til rettssal i forbindelse med fengslingsforlengelser. I tillegg ligger sikkerhetsavdelingen, avdeling S, her med åtte rom og to sikkerhetsceller. Avdelingen er under ombygging.

### **Bilder fra internatet**



*Fra enkeltrom*



Familierom:





Fra felles oppholdsrom:







I de nye internatdelene, Modul 1 og Modul 2, er det felles oppholdsrom på hver avdeling med oppsett for oppbevaring og for å sette frem tørrmat. Det er satt opp bokhyller med bøker på flere språk og en del spill. Det er stor TV og sofaer på alle fellesrom.

Lekerom inne og uteareal for barn:







Det er større og bedre luftearealer. Men det er lite grønne arealer hvor utlendingene kan oppholde seg. Det er anledning til ballspill og løping, og det er her utlendingene kan røyke.





De nye lokalene er lyse og pene og med rimelig plass. De innsatte får ivaretatt sine behov både for å være for seg selv, og for fellesskap. Det er gode luftemuligheter og god plass. Det er rent og nytt. Det er vaskemaskin og tørketrommel i hver avdeling, og utlendingene kan få vaske sitt eget tøy dersom de ønsker det. De har ansvar for renhold på eget rom.

#### **4. Kontakt med utlendingene.**

Ved samtlige besøk er det gitt anledning for utlendingene å ta kontakt og samtale med Tilsynsrådets medlemmer. Utlendingene skal få opplysninger om at Tilsynsrådet ikke har noe med selve utlendingssaken, vedtaket, å gjøre, men kun utlendingenes opphold på Trandum. I aktivitetshuset er det hengt opp informasjon om Tilsynsrådet og dets virksomhet, beskrevet på de fleste aktuelle språk. Det er også hengt opp en postkasse på hver avdeling hvor utlendingene kan legge henvendelser og bemerkninger til Tilsynsrådet. Postkassene er påsatt informasjon om Tilsynsrådet. Ved varslede besøk er det blitt hengt opp opplysning om at Tilsynsrådet kommer, med tidspunktet for Tilsynsrådets besøk, og en liste der utlendingene kan skrive seg på dersom de ønsker å snakke med Tilsynsrådets medlemmer. Ved de senere tilsynene har flere utlendinger hatt ønske om å snakke med Tilsynsrådets medlemmer. Tilsynsrådet har også tatt kontakt med de innsatte med direkte spørsmål om oppholdet, i forhold til om de har tilgang til telefon, helsetjenester, mat, besøk, klær m.v. Det har vært noen få skriftlige henvendelser. Enkelte av de innsatte er på internatet bare noen få dager, og Tilsynsrådet har mottatt brev fra personer som allerede er uttransportert når brevet mottas. Disse er likevel tatt opp og registrert,

og eventuelle klager fremmet til ledelsen. Etter henvendelse fra Røde Kors' besøkstjeneste ble det satt lås på postkassen slik at kun Tilsynsrådet har tilgang. Postkassene kontrolleres jevnlig, og ved hvert besøk. Tilsynsrådets medlemmer snakker med utlendingene enten i fellesrommet eller på utlendingens rom dersom de ønsker det.

Tilsynsrådet har ikke mottatt noen henvendelser direkte fra utlendinger på internatet utenom tilsynene.

De fleste av de innsatte som ønsket samtale med Tilsynsrådet, ville snakke om sin utlendingssak. De blir i disse tilfellene henvist til sin advokat og saksbehandler. Mange har klaget på at de ikke får kontakt med advokaten, at de får lite informasjon fra advokaten, og at mener advokatene gjør for lite. De klager også på at saksbehandlingen i PU går sent. Noen har klaget over maten og mener den er ensformig og ikke tilfredsstillende. De ønsker to varme måltider pr dag, og mer variert middag, og brød til varmmaten. Ønskene er brakt videre til ledelsen ved internatet, som også har gjort noen endringer. Tørrmaten består av flere typer brød, pålegg, frisk frukt og grønnsaker, kaffe, te juice og melk. På bakgrunn av klagen har ledelsen endret varmmåltiden til 14-dagers menyliste og med større variasjon og endret leverandør. Det er vanskelig å kunne treffe alle ønsker om mat, og det er forståelse for at det blir ensformig, særlig for de som blir på stedet over lengre tid.

Det er også klaget på at det gis for få sigaretter til de innsatte, samt at det ikke er tillatt med snus. De utlendinger som røyker får inntil fire sigaretter pr dag, utlevert på bestemte tidspunkt.

Andre klager gjelder begrensning av frisk frukt, for lite krydder i maten, for lite variasjon i maten og at det ikke er tilrettelagt for vegetarianere. Noen hevder de får utslett av såpen de får, de får for lite informasjon, for lite ringetid, de ønsker tilgang til internett, mer treningsapparater, at besøksrommet er for lite og det blir mye støy der, og at det trampes i gangen om natten. Videre at lufteperiodene er for korte.

Alle klager fra de innsatte er brakt videre til internatets ledelse straks etter hvert tilsyn, og tilsynsrådet har i ettertid kontrollert om det er gjort relevante tiltak for å bedre disse forholdene.

Tilsynsrådet har sett på utlendingenes mulighet for å bruke telefon og har funnet denne i tråd med det som fremgår av utlendingforskriften. Det er innført nytt system slik at de innsatte kan ringe på en telefon med forhåndsinnlagte nummer etter utlendingens eget ønske. De kan da snakke i fem minutter. Flere har klaget på at det er for kort tid. Det er ingen begrensninger i ringetid/samtaletid til advokat/saksbehandler, og det er ikke dette klagen gjelder.

Tilsynsrådet har videre sett på utlendingenes tilbud når det gjelder helse jf forskriftens § 5, og har ikke funnet noe å bemerke. Enkelte av de innsatte har henvendt seg til Tilsynsrådet med

opplysninger i forhold til deres helse og at de mener de ikke får tilstrekkelig tilsyn og behandling. Disse forhold er tatt opp med ledelsen og helsetjenesten. Det er blitt opplyst at etter at det nye internatet er tatt i bruk, vil også helsetjenesten bli ytterligere bedret. Sykepleier ble ansatt første halvdel 2012, og har fungert meget bra, både for utlendingene og for de ansatte. Legetjenesten er utvidet til tre dager pr uke, hvor en av dagene er kveldsvakt.

Det er ansatt en aktivitetsleder som har sørget for flere aktiviteter for utlendingene.

Det er satt opp fotballspill på avdelingene og dette brukes flittig. Også bordtennisbord som synes å være populært. Det er et begrenset bibliotek, aviser og noen spill i tillegg til TV. Etter at utlendingene fikk enerom med TV er det ikke lenger konflikter om hva man skal se på. Tilsynsrådet har vært opptatt av at de innsatte må aktiviseres for at oppholdet på internatet skal bli bedre.

Aktivitetshuset har gymsal hvor de innsatte kan sparke fotball, spille basket etc. Gymsalen er rengjort og reparert, men den er fortsatt lite brukt.



Utearealet de innsatte kan benytte er kun luftegårdene. Tilsynsrådet har oppfordret ledelsen ved internatet til å finne uteaktiviteter for de innsatte.



Fra det nye aktivitetsrommet i Modul 2.

Det er stor slitasje på møbler og inventar, men dette er blitt bedre etter at nytt internat ble tatt i bruk.

Tilsynsrådets inntrykk er at det er bedre stemning på internatet etter at det ble satt en begrensning på antall innsatte, og at de ansatte har fått en bedre opplæring. Opplæring av de ansatte foregår kontinuerlig.

Når det gjelder renhold og sanitærforhold, er dette betydelig bedret med nytt internat. Med nytt og høyere gjerde rundt hele internatet og med de nye modulene fremstår internatet mer fengselslignende enn tidligere. Dette gir også utlendingene uttrykk for. De fleste utlendingene oppholder seg i kort tid på stedet, jf statistikkene nedenfor, men noen er der i mange måneder, opp til et år, og Tilsynsrådet ser det bekymringsfulle i slike lange opphold. Årsaken til lange opphold er i vesentlig grad at man ikke finner utlendingens rette identitet eller opphavsland.

## 5. Annet.

Tilsynsrådets medlemmer deltok på Sivilombudsmannens årlige menneskerettighetsseminar.

Tilsynsrådet har fått henvendelse fra enkeltpersoner vedrørende utlendinger ved internatet, blant annet bekymringer i anledning uttransporteringer. Dette er formidlet videre til ledelsen ved Trandum, og Tilsynsrådet har i etter tid mottatt rapport om hvilke tiltak som er satt i verk.

Tilsynsrådet har også hatt møte med PU i januar 2014 med informasjon om virksomheten m.v.

## 6. Oversikt over innsatte i politiets utlendingsinternat Trandum i 2013:

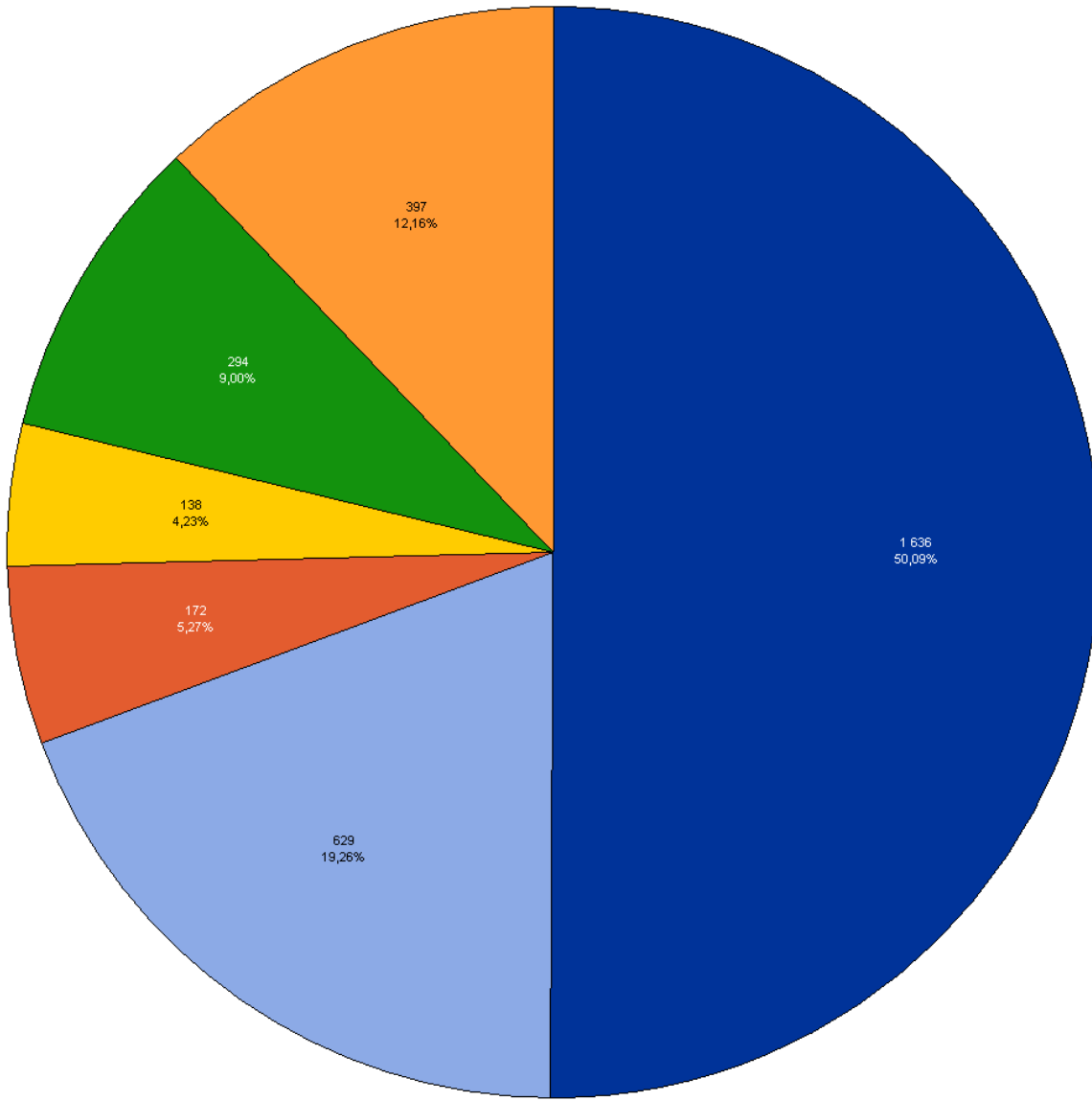
Det var i 2013 totalt 3266 innsettelse på utlendingsinternatet, mens det i 2012 var 2 164.

Personer som ble innsatt i 2012 og fortsatt var på internatet i 2013, er ikke inkludert i statistikken for 2013. Ca 83 % av innsettelsene var menn og 10 % var kvinner. Mindreårige utgjorde ca 7 % av alle innsettelsene i 2013.

	Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Des	Sum
Innsettelse av kvinner over 18	18	26	30	19	11	27	39	17	27	43	32	29	318
Innsettelse av menn over 18	219	175	237	222	197	168	216	207	280	316	296	194	2 727
Innsettelse av mindreårige	6	13	19	21	11	20	32	18	25	17	24	29	235
Sum Innsettelse	242	211	282	262	217	215	287	240	331	376	352	251	3 266

35 % av innsettelsene (1130 av 3266) av personer som var ilagt straffereaksjon.

Den individuelle botiden for de innsatte var lav og halvparten av alle innsettelsene var på under 1 døgn. Kun 30 % av innsettelsene var lenger enn 4 døgn. 2 955 av innsettelsene ble avsluttet på grunn av uttransport.



2013

Fakta

■ Under et døgn ■ 1-3 Døgn ■ 4-6 Døgn ■ 7-10 Døgn ■ 11-20 Døgn ■ Over 21 Døgn

Tidsreferanse 29.01.2013



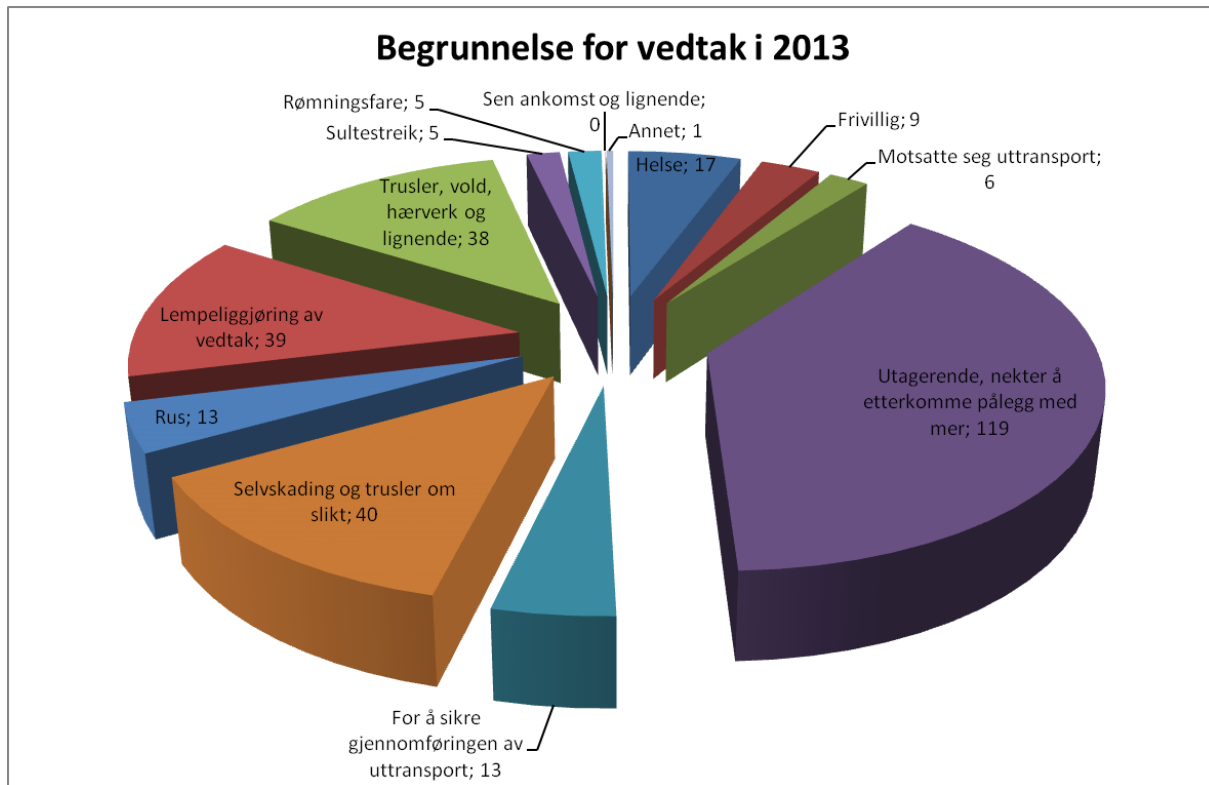
## 7. Bruk av makt/Sikkerhetsavdelingen

Tilsynsrådet har ved hvert besøk gjennomgått vedtak om bruk av maktmidler, som innsetting i avdeling S, eller andre begrensinger for de innsatte, og har snakket med de som har vært innsatt i avdeling S i den grad de har ønsket eller akseptert dette. Tidligere år har vi etter anmodning fått månedlig oversikt over tvangsvedtak, men det er innført nytt registreringssystem og nye rutiner, samt nytt datasystem for registrering som har medført forsinkelser. Oversikter og vedtak er gjennomgått ved tilsyn, og de som har vært innsatt i sikkerhetsavdeling har fått anledning til å snakke med Tilsynsrådet.

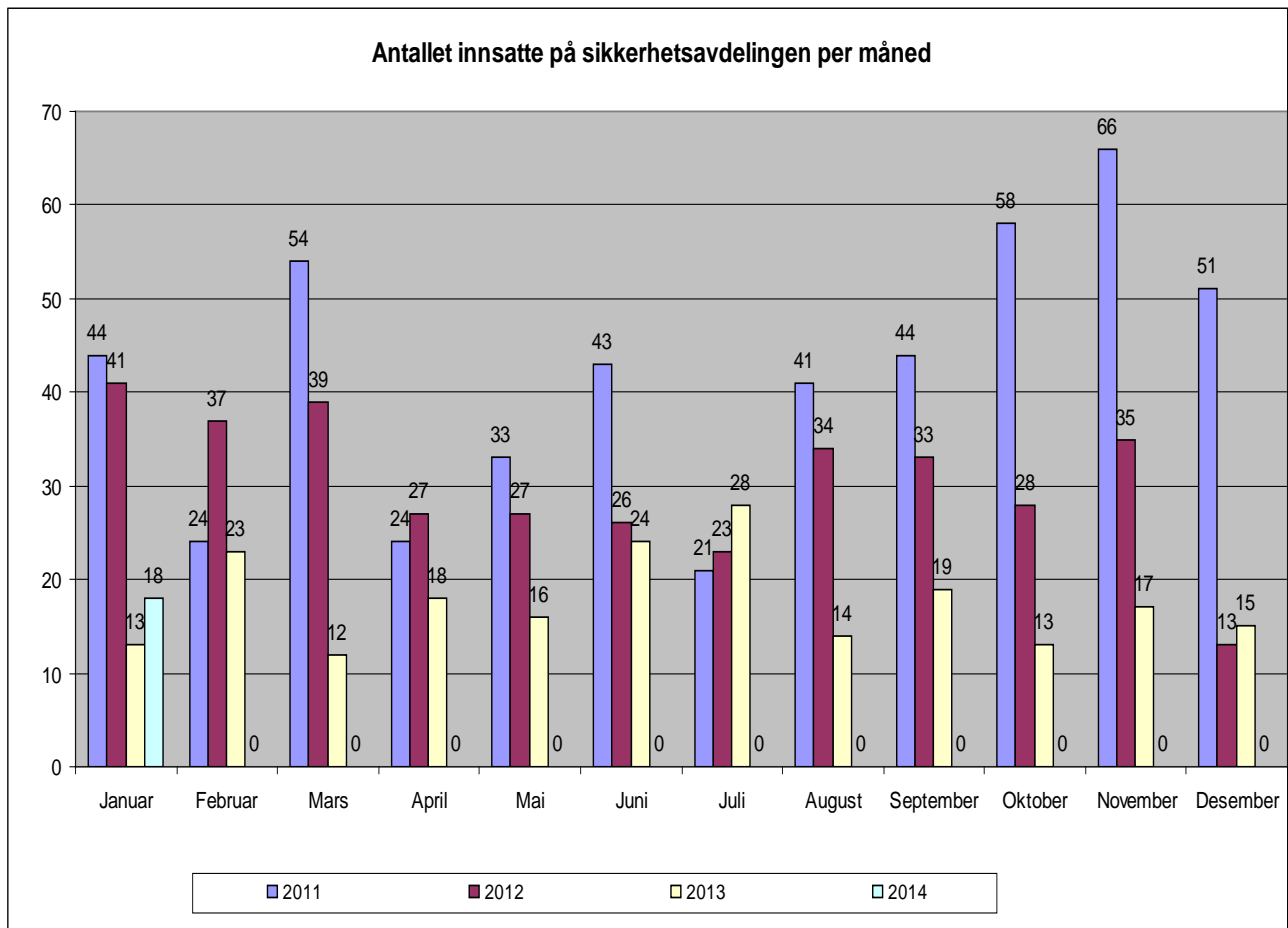
Tilsynsrådet har ikke funnet grunn til bemerkninger til bruk av sikkerhetsavdelingen ved de tilsyn som har vært gjennomført.

Spesifisering av vedtak i 2013									
	Overført sikkerhetsavdelingen	Utelukkelse fra fellesskapet	Sikkerhetscelle	Frivillig	Sum vedtak	Antall menn	Antall kvinner	Antall personer	Antall vedtak per person
Januar	0	15	0	1	16	13	0	13	1,23
Februar	0	24	0	2	26	22	1	23	1,13
Mars	0	13	0	0	13	12	0	12	1,08
April	0	19	0	1	20	17	1	18	1,11
Mai	0	17	0	1	18	16	0	16	1,13
Juni	0	30	0	0	30	23	1	24	1,25
Juli	0	32	0	2	34	28	0	28	1,21
August	0	15	0	1	16	14	0	14	1,14
September	0	21	0	0	21	18	1	19	1,11
Oktober	0	19	0	0	19	13	0	13	1,46
November	0	25	0	0	25	15	2	17	1,47
Desember	0	16	0	0	16	14	1	15	1,07
Sum	0	246	0	8	254	205	7	212	1,20

Det vises til at vedtakene også gjelder frivilling innsettelse i sikkerhetsavdelingen. Det gjelder også lempeliggjøring av vedtak, som innebærer vedtak om at sikkerhetsforanstaltningen skal være mindre omfattende eller helt avsluttes.



Det er nedgang i bruk av sikkerhetsavdelingen, og den største nedgangen gjelder vedtak om utelukkelse fra fellesskap og det er også her den største reduksjonen er. Tilsynsrådet har lagt til grunn at dette skyldes at det er blitt bedre forhold for de innsatte med de nye modulene, og at dette også var forventet.



Larvik, 20. mars 2014

Kjell Lamo

Randi Carlstedt

Kurt Lyngved